

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Спеціальність “Хореографія”
Спеціалізація “Народна хореографія”
Спеціальність “Образотворче та
декоративно-прикладне мистецтво”
Спеціалізація “Декоративно-прикладне мистецтво”
Спеціальність “Народна художня творчість”
Спеціалізації: “Народне пісенне мистецтво”,
“Народне інструментальне мистецтво”

Київ – 2005

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Спеціальність “Хореографія”.
Спеціалізація “Народна хореографія”.
Спеціальність “Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво”.
Спеціалізація “Декоративно-прикладне мистецтво”.
Спеціальність “Народна художня творчість”.
Спеціалізації: “Народне пісенне мистецтво”,
“Народне інструментальне мистецтво”.

2005

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру
навчальних закладів культури і мистецтв України

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації, – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. – 32 с.

- Укладач: **П. В. Гуйван** – викладач Миколаївського державного
вищого училища культури.
- Рецензенти: **А. Л. Ситченко** – зав. кафедри теорії і методики лі-
тератури Миколаївського державного університету ім.
В. О. Сухомлинського, кандидат філологічних наук,
доцент.
Н. П. Бурба – викладач вищої категорії Миколаївсько-
го державного вищого музичного училища.
- Відповідальний
за випуск **Т. Ф. Стронько**
- Редактор **Є. Д. Колесник**

Підписано до друку 02.12.05 р. Гарнітура Times
Формат 60×84_{1/16}. Папір офсетний. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 2. Наклад 300 прим.

Видавництво «Нова Книга» м. Вінниця, вул. Стеценка, 46/85
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК №103 від 30.06.2000 р.
Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81
E-mail: newbook1@vinnitsa.com
www.novaknyha.com.ua

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури
і мистецтв України, 2005.

Пояснювальна записка

Вивчення курсу “Українська література” в училищах культури пе-
редбачає не тільки знайомство студентів з найважливішими надбанн-
ми української літератури другої половини XIX–XX століть, а й вихо-
вання вдумливого читача, який орієнтується в основних етапах розви-
тку літератури, розуміє образне відтворення суспільного історичного
процесу в усій його складності і різноманітності форм як частини ви-
раження духовного життя народу.

Вивчення української літератури розвиває естетичний світогляд,
виховує художній смак та визначає моральні орієнтири працівників
культури.

Студенти повинні знати основні етапи життєвого і творчого шляху
письменників, уміти аналізувати твір з урахуванням його художньої,
естетичної цінності та авторської позиції.

Ця програма (розрахована на 134 навчальних години) складена
на основі програми для вищих закладів освіти I–II рівня акредитації
(1999 р.) і програми для середньої загальноосвітньої школи (2003 р.).
Подано орієнтовну кількість годин для вивчення окремих тем, наведе-
но перелік творів для текстуального вивчення, вивчення напам’ять та
позакласного читання.

Передбачені оглядові лекції про основні етапи розвитку української
літератури цього періоду.

Виділено 4 години на вивчення літератури рідного краю, 6 годин –
для вивчення творів української діаспори.

Назва розділів і тем	К-сть ГОДИН
I. Усна народна творчість	
1. Усна народна творчість. “Зажурилась Україна, бо нічим прожити”, “Гей, не дивуйтесь, добрії люди”, “Чи не той то хміль”, “Хмельницький і Барабаш”.	2
II. Українська література другої половини ХІХ ст.	
2. Українська література другої половини ХІХ ст.	2
3. І. С. Нечуй-Левицький. “Кайдашева сім’я”.	2
4. Панас Мирний. “Лихі люди”. “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” (оглядово).	4
III. Українська драматургія II половини ХІХ ст.	
5. Українська драматургія II половини ХІХ ст.	2
6. М. П. Старицький. “Виклик”, “До молоді”, “До України”, “Поету”, “Як ніч, насовується туча”, “Не судилось”, “Оборона Буші” (оглядово).	2
7. І. Карпенко-Карий. “Сава Чалий”, “Хазяїн” (оглядово).	2
8. І. Франко. “З вершин і низин”, цикл “Україна”, “Земле моя, всеплодющая мати”, “Моя любов”, “Не покидай мене, пекучий болю”, “Ой ти, дівчино, з горіха зерня...”, “Чого являєшся мені у сні?”, “Червона калино, чого в лузі гнешся”, “Мойсей”, “Перехресні стежки”(оглядово), “Украдене щастя”.	6
9. П. А. Грабовський, “До Н. К. С.”, (“Зранку в холодну могилу”), “Трудівниця”, “До України”, “Розгубив я свої думи”, “Дітям”, “До українців”.	2
10. Борис Грінченко. “Екзамен”, “Олеся”, “Каторжна”, “Укра-ла”, “Серед темної ночі”(оглядово).	4
IV. Українська література кінця ХІХ – поч. ХХ століття	
11. Українська література кінця ХІХ-поч. ХХ століття.	2
12. М. Коцюбинський. “Що записано в книгу життя”, “Коні не винні”, “Тіні забутих предків”, “Intermezzo”.	6
13. Леся Українка. Цикл “Красо України, Подоля!”, “Стояла я і слухала весну”, “І все-таки до тебе думка лине”, “Слово, чому ти не твердая криця”, “Все, все покинуть, до тебе по-линуть”, “Лісова пісня”, “Бояриня”(оглядово).	6

14. Володимир Самійленко. “Українська мова”, “Пісня про Україну”, “Найдороща перлина”, “Ельдорадо”, “На печі”, “Вечір-ня пісня”	2
15. Творчість “Покутської трійці”. Василь Стефаник “Новина”, “Камінний хрест”.	2
16. Ольга Кобилянська. “Земля”.	2
17. Олександр Олесь. “З журбою радість обнялась”, “О слово рідне! Орле скутий!”, “Айстри”, “Чари ночі”.	2
18. Микола Вороний. “Євшан-зілля”, “Легенда”, “Ти не любиш мене”, “За Україну”.	2
19. Богдан Лепкий. “Заспів”, “До народної пісні”, “Журавлі”, “До рідного краю”, “Час рікою пливе”, “На чужині”.	2
20. Володимир Винниченко. “Малорос-європеець”, “Студент”, “Солдатики”.	2
21. С. Васильченко. “Мужицька арихметика”, “Талант”.	2
22. Контрольна робота.	2
V. Українська література ХХ століття	
23. Українська література ХХ століття.	2
24. Павло Тичина. “Розкажи, розкажи мені поле...”, “Ви зна-єте, як липа шелестить”, “Арфами, арфами...”, “Гей, вдар-те в струни, кобзарі”, “Одчиняйте двері”, “Скорбна мати”, “Пам’яті тридцяти”, “Загупало в двері прикладом”, “Матері забудь не можу” “Похорон друга” (оглядово).	2
25. Максим Рильський. “На білу гречку впали роси”, “Яблука доспілі, яблука червоні...”, “Слово про рідну матір”, “Мова”, “Рідна мова”.	2
26. Володимир Сосюра. “Так ніхто не кохав”, “Любись Україну”, “Ко-ли потяг у даль загуркоче”, “Васильки”, “Мазепа”(оглядово).	2
27. Література українського розстріляного відродження”.	2
28. Микола Хвильовий. “Я-(Романтика)”, “Мати”.	2
29. Валер’ян Підмогильний. “Собака”, “Проблема хліба”.	2
30. Григорій Косинка. “За земельку”, “На золотих богів”, “По-літика”.	2
31. Микола Куліш. “97”(оглядово), “Мина Мазайло”.	2

32. Юрій Яновський. “Вершники”(новели “Подвійне коло”, “Шаланда в морі”, “Лист у вічність”).	2
33. Остап Вишня. “Моя автобіографія”, “Зенітка”, “Мисливські усмішки”, “Думи мої, думи...”(оглядово).	2
34. Андрій Малишко. “Ти мене накличешся ночами”, “Важкі вітри не випили роси”, “Пісня про рушник”, “Хмарина в небі голубом”, “Лист до гречки”, “Правда”.	2
35. Олександр Довженко. “Зачарована Десна”, “Україна в огні”, “Щоденник”(оглядово).	4
36. Олесь Гончар. “Людина і зброя”(оглядово), “Собор”.	4
37. Михайло Стельмах. Огляд життя і творчості. “Правда і кривда”	2
38. Іван Кочерга. “Свіччине весілля”(оглядово), “Ярослав Мудрий”.	2
VI. Літературний процес 1960–90 рр. Загальний огляд	
39. Літературний процес 1960–90 рр. Загальний огляд.	2
40. Дмитро Павличко. “Ти зрікся мови рідної”, “Коли помер великий Торквемада”, “Коли ми йшли удвох з тобою”, “Молитва”, “О рідне слово, хто без тебе я!...”, “Два кольори”, “Я стужився, мила, за тобою”, “Вставай з колін”.	2
41. Ліна Костенко. “Пастораль ХХ століття”, “Життя іде і все без коректур...”, “Світлий сонет”, “Не треба думати мізерно”, “Розкажу тобі думку таємну”, “Вже почалось, мабуть, майбутнє”, роман у віршах “Маруся Чурай”(оглядово).	4
42. Василь Симоненко. “Дід умер”, “Земля рідна! Мозок мій світліє”, “Вона прийшла”, “Злодій”, “Лебеді материнства”, “Ти знаєш, що ти людина”, “Де зараз ви, кати мого народу?”, “Задивляюсь у твої зіниці”, “Кривда”, “Є в коханні і будні, і свята”.	2
43. Григорій Тютюнник. Новели.	2
44. Василь Стус. “Не одлюби свою тривогу ранню”, “Ярій, душе, ярій, а не ридай”, “За літописом Самовидця”, “Як добре те, що смерті не боюсь я...”, “На колимським морозі калина”.	2
45. Іван Драч. “Балада про соняшник”, “Етюд про хліб”, “Смерть Шевченка”, “Крила”, “Чорнобильська мадонна”(оглядово).	2
46. Борис Олійник. “В оборону хліба”, “Пісня про матір”, “Мамо, вечір догоря...”, “Крило”.	2

47. Павло Загребельний. “Диво”, “Роксолана”(на вибір, оглядово).	4
48. Роман Іваничук. “Мальви”, “Орда”(на вибір, оглядово).	2
49. Контрольна робота.	2
50. Література рідного краю.	4
Література української діаспори	
51. Література української діаспори. Олена Теліга, Олег Ольжич, Євген Маланюк, Василь Барка, Улас Самчук, Іван Багряний.	6
52. Наше письменство у світі.	2

Усна народна творчість

(2 год.)

*Народний епос. “Зажурилась Україна, бо нічим прожити”,
“Гей не дивуйтесь, добрії люди”, “Чи не той то хміль”,
“Хмельницький і Барабаш”.*

“Зажурилась Україна, бо нічим прожити” – давня історична поема. Страждання українського народу від нападів турецько-татарських орд. Думка про те, що лише одностайні дії всього народу можуть врятувати країну. Висока образність пісні, досконалість віршової форми.

“Гей, не дивуйтесь, добрії люди”. Спалахи національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Уславлення видатних народних героїв, борців за визволення рідного краю. Народні прислів'я в тексті пісні. Художні особливості.

“Чи не той то хміль”. Історична основа пісні: Б. Хмельницький – народний ватажок, талановитий полководець, мудрий державний діяч. Засоби народної поезики в пісні (постійні епітети, старі порівняння, паралелізм, тавтологія).

“Хмельницький і Барабаш”. Історична основа думи, протиставлення патріотичних прагнень Хмельницького егоїстичним бажанням Барабаша зберегти панування Польщі на українських землях.

Дума про те, що зрада “своїх” для народної справи страшніша за будь якого зовнішнього ворога.

Художні засоби та особливості віршової форми думи.

Теорія літератури: Поняття про народний епос та його основні жанри. Узагальнення знань про найбільш вживані засоби уснопоетичної мови. Поглиблення поняття про народне віршування.

Українська література другої половини XIX століття

(2 год.)

Суспільні умови і літературний процес в Україні в 70–90 роках. Українська література в боротьбі проти національного цькування, за збереження духовних цінностей українського народу, його мови і культури. Загальний огляд української поезії 70–90-х років. Розвиток української прози.

І. С. Нечуй-Левицький

(2 год.)

“Кайдашева сім’я”

Огляд життєвого і творчого шляху письменника. Тематика його ранньої творчості.

“Кайдашева сім’я” – зразок реалістичної соціально-побутової повісті. Типовість персонажів твору, індивідуалізація характерів. Картини побуту, їх значення для розуміння характерів героїв та вираження ідеї повісті.

Гумор і сатира у творі. Майстерність описів та діалогів, багатство мови. І. Франко про “Кайдашеву сім’ю”. Значення творчості І. С. Нечуя-Левицького для розвитку української прози.

Теорія літератури: Поняття про соціально-побутову повість.

Панас Мирний

(4 год.)

Повість “Лихі люди”

Життєвий і творчий шлях письменника. Прозова творчість, її тематична та жанрова різноманітність.

Повість “Лихі люди” Панаса Мирного. Історія написання. Композиція. Розкриття соціальних причин, що породили розмежування української інтелігенції. Проблема морального вибору. Образи. Жанр соціально-психологічної повісті.

“Хіба ревуть воли, як ясла повні” (оглядово).

Значення творчості Панаса Мирного.

Теорія літератури: Жанри епічних творів. Соціально-психологічна повість. Поняття про ліричний відступ та його роль у прозовому творі.

Українська драматургія другої половини XIX століття

(2 год.)

Характеристика історичних умов розвитку драматургії і театру на Україні у другій половині XIX століття.

Театральне аматорство на Україні в 50–60-х роках та його роль у розвитку професійного театру.

Перший професійний український театр корифеїв та його склад (М. Кропивницька, М. Старицький, М. Заньковецька, П. Саксаганський та інші). Основні діячі театральної трупі. Діячі музичної культури у першому українському класичному театрі (С. Гулак-Артемівський, М. Лисенко, П. Ніщинський та інші).

Значення українського професійного театру для розвитку громадського та духовного життя України другої пол. XIX століття.

Теорія літератури: Жанри драматичних творів.

М. П. Старицький

(2 год.)

“Поету” (“Як ніч, насовується туча...”), *“До молоді”*, *“До України”*, *“Виклик”*, *“Не судилось”*, *“Оборона Буші”* (оглядово).

Огляд життєвого і творчого шляху М. Старицького – поета, драматурга, одного з фундаторів українського професійного театру. Широка тематика творів. Традиційні мотиви: роль митця і мистецтва у суспільному житті (“Поету”, “Як ніч насовується туча...”, “На роковини Шевченка”); краса людських почуттів, природи (“Виклик”); боротьба за кращу долю народу, за соціальне і національне визволення (“До України”, “До молоді”).

Викриття панського лібералізму у драмі “Не судилось”. Образи драми. Викриття “панського болота” у драмі.

“Оборона Буші” – віршована історична драма про боротьбу українського народу проти загарбників. Розкриття внутрішнього духовного світу героїв, які мають право вибору своєї долі.

І. Карпенко-Карий

(2 год.)

“Сава Чалий”. *“Хазяїн”* (оглядово)

Життєвий і творчий шлях. Драма “Сава Чалий”. Історична основа, жанр твору, тема, сюжет, композиція. Історичні постаті Сави Чалого і Гната Голого. Майстерність драматурга у розкритті характерів героїв.

Комедія “Хазяїн” – проблема блискавичного збагачення хижака Терентія Пузиря. Реалістичне відображення життя українського села в період бурхливого розвитку капіталізму. Мета життя “хазяїна” – стягання заради стягання.

Традиції видатного драматурга в українській літературі.

І. Франко

(6 год.)

Збірка “З вершин і низин”, цикл “Україна”, вірші: “Земле моя, всеплодюча мати”, “Моя любов”, “Не покидай мене, пекучий болю”, “Ой ти, дівчино, з горіха зерня...”, “Чого являєшся мені у сні?”, “Червона калино, чого в лузі гнешся?”, поема “Мойсей”, драма “Украдене щастя”, повість “Борислав сміється” (оглядово).

Життєвий і творчий шлях І. Франка – поета, прозаїка, драматурга, критика, публіциста, видатного громадського діяча. Збірка “З вершин і низин”, новаторський характер, місце в історії української літератури, в оновленні суспільної свідомості.

Вірші “Земле моя, всеплодюча мати”, “Не покидай мене, пекучий болю” – високопоетична декларація ліричного героя.

Цикл “Україна”, поетичний образ землі як символу народної творчості, праці, правди.

Поема “Мойсей” – підсумок глибоких роздумів над проблемою пророка і народу, тривожних переживань поета за долю народу, його духовний поступ. Роль біблійного сюжету в створенні поеми. Зображення трагізму подвигу самопожертви. Віра у світле майбутнє України.

І. Франко – видатний драматург. Мистецтво розкриття соціально-психологічного конфлікту у п’єсі “Украдене щастя”.

Повість “Борислав сміється” (оглядово).

Світове значення спадщини І. Франка.

ІІ. А. Грабовський

(2 год.)

“До України”, “До українців”, “До Н.К.С.” (“Зранку в холодну могилу”), “Трудівниця”, “Розгубив я свої думи”, “Дітям”.

Життєвий шлях поета-революціонера. Еволюція світогляду поета. Громадська лірика “До України”, “Надія”, “До українців”.

Образ сільської вчительки, молодої представниці трудової інтелігенції (“Трудівниця”).

Інтимна та пейзажна лірика (“До Н.К.С.” (“За ранку в холодну могилу”), “Сон”, “До матері”).

Ідея жертвовності у боротьбі за волю (“Розгубив я свої думи”). “До українців”.

Значення творчості поета.

Борис Грінченко

(4 год.)

Оповідання “Екзамен”, “Олеся”, “Каторжна”, “Украла”.

Повість “Серед темної ночі” (оглядово).

Життєвий і творчий шлях письменника. Багатогранність обдарування, широта громадських інтересів.

Картини гіркої сирітської долі в оповіданні “Каторжна”.

Гуманістичний та патріотичний пафос дитячих оповідань Б. Грінченка (“Олеся”, “Украла”).

Типові грані життя народної школи в оповіданні “Екзамен”. Болючі питання навчання і виховання сільських дітей, праці народного вчителя. Сатира на тих, хто незважаючи на своє повне невігластво, заправляв справами освіти.

“Серед темної ночі”, “Під тихими вербами” – діалогія Б. Грінченко про українське село напередодні подій 1905 року.

Значення творчості письменника.

Українська література кінця ХІХ – початку ХХ століття

(2 год.)

Соціально-політичний і національний рух в Україні наприкінці ХІХ ст.

Назрівання революційної кризи. Революційні події 1905–1907 років в Україні. Виникнення української преси, “Просвіти” та інших культурно-освітніх установ.

Розробка в українській літературі нових тем, поява нових жанрів.

Багатство і самобутність поезії цього періоду (І. Франко, Леся Українка, Олександр Олесь, М. Вороний, В. Самійленко).

Ідейно-художні пошуки в прозі. Новелістика (М. Коцюбинський, В. Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина, О. Кобилянська).

Постановка злободенних соціальних проблем у драматургії (Леся Українка, В. Самійленко, С. Васильченко).

Українська література цього часу в зв'язках з іншими видами мистецтва.

М. Коцюбинський

(6 год.)

“П'ятизлотник”, “Що записано в книгу життя”, “Кони не винні”,
“Intermezzo”, “Тіні забутих предків” (оглядово).

Життєвий і творчий шлях письменника.

Зображення психологічного стану героя, настроєва єдність автора і героя, гуманізм новел (“П'ятизлотник”, “Що записано в книгу життя”).

“Intermezzo” – один з найяскравіших зразків новелістичного новаторства Коцюбинського. Поліфонізм твору. Психологізм. Роль пейзажу у розкритті головної думки новели. Позиція автора новели: суспільний обов'язок інтелігента, митця в широкому розумінні цього слова – бути на передньому краї боротьби за правду і справедливість.

Роль і місце творчості М. Коцюбинського в українській літературі.

Теорія літератури: Поняття про новелу.

Леся Українка

(6 год.)

Поезія. Цикл “Красо України, Подоля!”, “Contra spem spero!”, “Стояла я і слухала весну”, “І все-таки до тебе думка лине”, “Слово, чому ти не твердая криця...”, “Все, все покинуть, до тебе полинуть”, “Напис в руїні”, “Мріє, не зрадь!...”, “Не дивися на місяць весною”. Драма-феєрія “Лісова пісня”, драматична поема “Бояриня” (оглядово).

Життєвий і творчий шлях Лесі Українки. Формування світогляду, естетичних позицій. Рання лірика Лесі Українки. Краса рідного краю у пейзажному циклі “Красо України, Подоля”. Мотиви лірики 80-х – початку 90-х років. Тема боротьби проти соціального зла у поезії “Contra spem spero”.

Патріотичний пафос вірша “І все-таки до тебе думка лине”. Образ Слова-зброї у поезії “Слово, чому ти не твердая криця”.

Інтимна лірика. Глибина почуттів ліричного героя в поезії “Все, все покинуть, до тебе полинуть”.

Образ народу як творця матеріальних і духовних цінностей (“Напис в руїні”).

Життєстверджуючі, оптимістичні мотиви в поезіях “Стояла я і слухала весну”, “Не дивися на місяць весною”. Втілення незламності, сили людського духу, віра в оновлення життя в поезіях “Мріє, не зрадь!...”, “Епілог”.

Драма-феєрія “Лісова пісня”. Проблематика драми. Мрія про вільне, красиве, духовно багате життя людини (Мавка, Лукаш, дядько Лев). Викриття дрібновласницької психології, що калічить людську душу (мати Лукаша, Килина).

Народна поетика, образи сил природи, картини її життя. Своєрідність жанру, система образів драми.

Художня майстерність автора.

Трагедія рідного краю у драмі Лесі Українки “Бояриня” (оглядово).

Значення творчої спадщини Лесі Українки.

Теорія літератури: Поняття про драму-феєрію.

Володимир Самійленко

(2 год.)

“Українська мова”, “Пісня про Україну”, “Найдорожча перлина”,
“Ельдорадо”, “На печі”, “Вечірня пісня”.

Життєвий і творчий шлях письменника. Громадська та творча діяльність. Жанрова різноманітність творчості: поезія, проза, драматургія, публіцистика. Тема України в поезіях В. Самійленка (“Українська мова”, “Пісні про Україну” та “Україні”). Тема духовних цінностей людини, пейзажна лірика (“Найдорожча перлина”, “Вечірня пісня”). Сатира (“Ельдорадо”, “На печі”).

Творчість “Покутської трійці”

Василь Стефаник

(2 год.)

“Новина”, “Камінний хрест”, “Моє слово”.

Стислі відомості про ідейно-стильову спорідненість творів “Покутської трійці”. Життєвий шлях Лесі Марковича і Марка Черемшини. Особливість тематики та жанрів їх творів.

Огляд життя і творчості В. Стефаника, громадського діяча. Провідна тематика та жанрова особливість новелістики В. Стефаника.

Трагедія бідноти Західної України (“Новина”). Зображення гнітючих переживань селянина, змушеного емігрувати у пошуках кращої долі (“Кам’яний хрест”). Майстерність В. Стефаніка у розкритті психології героїв, їх внутрішнього стану.

“Моє слово” – поема у прозі. Глибокий ліризм автобіографічного твору, поетичне вираження людського поривання до щастя, своєрідна словідь глибокого митця.

Значення творчості письменника для розвитку української літератури Західної України. В. Стефанік – “селянський Бетховен”.

Ольга Кобилянська

(2 год.)

“Земля”.

Життєвий і творчий шлях. Роль прогресивної української, російської і світової літератури у творчому становленні письменниці. Вплив І. Франка і Лесі Українки на світогляд О. Ю. Кобилянської. Тематика ранньої творчості, провідні проблеми.

Повість “Земля” – визначний твір О. Кобилянської. Історія створення, сюжет, побудова, проблематика. Людина і земля. Влада землі над людиною. Висвітлення нелегкого життя селянина у триєдиному вимірі – соціальному, національному, психологічному. Система художніх засобів у повісті. Символіка. Портрет, пейзаж, їх художні функції.

Видатні сучасники Ольги Кобилянської про її творчість та повість “Земля”.

Олександр Олесь

(2 год.)

“З журбою радість обнялась”,

“О слово рідне! Орле скутий”, “Айстри”, “Чари ночі”.

Стислий огляд життя і творчості. Поетичний дебют поета-лірика (збірка “З журбою радість обнялась”). Гуманістичний пафос творчості, проблема соціального і національного, патріотичні мотиви (“О слово рідне! Орле скутий”). Бентежна ніжність та інтимність, краса і романтична окриленість його лірики (“Айстри”, “Чари ночі”). Неповторні образи природи. Оригінальність, неповторність поетичного світу Олександра Олеся.

Лірика Олександра Олеся в музиці (М. Лисенко, Я. Степовий, К. Стеценко).

Микола Вороний

(2 год.)

“Сешан-зілля”, “Легенда”, “Ти не любиш мене...”, “За Україну”.

Стислі відомості про життя і творчий шлях М. Вороного – своєрідної, складної і суперечливої постаті в історії української літератури початку ХХ століття. Різноманітність тематики його творів: інтимна лірика, тема гармонії між людиною та природою; поет і суспільство; сатира на удаваних патріотів, патріотична лірика.

М. Вороний – перекладач. Внесок М. Вороного у збагачення українського поетичного слова.

Богдан Лепкий

(2 год.)

“Заспів”, “До народної пісні”, “Журавлі”, “До рідного краю”,

“Час рікою пливе”, “На чужині”.

Огляд життя і творчості. Різноманітність творів: поезія, оповідання, нариси, повісті, історичні романи, казки.

Мотиви поезії Б. Лепкого, її лірико-філософська спрямованість. Народнопісенна основа творів (“Журавлі”, “Час рікою пливе”).

Володимир Винниченко

(2 год.)

“Малорос-європеєць”, “Студент”, “Солдатики”.

Складний шлях прозаїка і драматурга, публіциста, революціонера-підпільника, громадського діяча, члена буржуазного уряду та емігранта.

Різноманітність тематики творів В. Винниченка.

“Малорос-європеєць” – сатира на буржуазну, міщанську сутність українського лібералізму.

“Студент”. Сила і слабкість стихійних соціальних настроїв. Вірність ідеалам, бажання віддати життя за те, щоб зняти полуду з очей обурених селян.

“Солдатики” – показ революції 1905 року/

Художня майстерність В. Винниченка. Оцінка його творчості сучасниками (Леся Українка, І. Франко, М. Коцюбинський).

Степан Васильченко

(2 год.)

“Мужицька арифметика”, “Талант”.

Життя і літературна діяльність письменника.

Повість “Талант”. Розкриття соціального конфлікту між талановитими людьми з народу і багатіями. Образна система повісті. Пізнавальне та виховне значення твору.

“Мужицька арифметика” – сатирична новела про соціальне розшарування українського села. Майстерність діалогів. Типи селян. Своєрідність стилю і творчого методу письменника.

Контрольна робота

(2 год.)

Українська література ХХ століття

Початок потужного процесу відродження української літератури. Розмаїття літературних течій (Реалізм, романтизм, символізм, неокласицизм, футуризм). Жанрово-стильових форм, індивідуального художнього відродження українського народу. Нова генерація творців-новаторів у прозі, поезії та драматургії, що відбивають голос відродження всього народу (М. Зеров, Є. Плужник, М. Хвильовий, М. Куліш, М. Рильський, О. Довженко та інші). Літературні угруповання “Гарт”, “Ланка”, “Плуг”, “ВАПЛІТЕ”, “Молодняк”.

Павло Тичина

(2 год.)

“Блакить мою душу обвіяла”, “Розкажи, розкажи мені поле”, “Арфами, арфами...”, “Ой не крийся, природо”, “Ви знаєте, як липа шелестить”, “Одчиняйте двері”, “Скорбна мати”, “Загупало в двері прикладом”, “Гей, вдарте в струни, кобзарі”, “Пам’яті тридцяти”, “Матері забудь не можу”, “Похорон друга” (оглядово).

Життєвий шлях. Поетичний геній П. Г. Тичина. Естетичні переживання нерозривної єдності людини і природи. (“Блакить мою душу обвіяла”, “Арфами, арфами...”, “Ой не крийся, природо”, “Ви знаєте, як липа шелестить”, “Гаї шумлять”, “Розкажи, розкажи мені поле”).

“Золотий гомін” – поема національного відродження України. Культура людського почуття в інтимній праці Павла Тичини (“О, панно Інно”, “Подивилась ясно”).

Погляд поета на проблему національного відродження України (“Гей, вдарте в струни, кобзарі”, “Пам’яті тридцяти”). Художнє осмислення громадської війни в Україні (“Одчиняйте двері”, “Зразу ж за селом”, “Загупало в двері прикладом”).

Біблійні мотиви в зображенні трагедії України (“Скорбна мати”). Поема – реквієм “Похорон друга” – вершина творчих досягнень Павла Тичини періоду другої світової війни. Патріотизм поезії “Матері забудь не можу”.

Пізній Тичина. Основні риси поетичного стилю.

Теорія літератури: Поняття про антистрофу.

Максим Рильський

(2 год.)

“Яблука доспілі, яблука червоні”, “Запахла осінь в’ялим тютюном”, “На білу гречку впали роси”, “Шопен”, “Рідна мова”, “Мова”, “Слово про рідну матір”.

Біографічні відомості. Естетична довершеність лірики поета. Глибоке переживання і тонке відтворення краси природи і людини (“Яблука доспілі, яблука червоні...”, “На білу гречку впали роси”, Запахла осінь в’ялим тютюном”, “Поле чорніє”). Відтворення мінливості людського настрою в поезії “Шопен”.

Любов до України в “Слові про рідну матір”.

М. Рильський – блискучий знавець скарбів рідного слова (“Рідна мова”, “Мова”).

Творчість М. Рильського останніх років.

Рильський – перекладач.

Риси поетичного стилю письменника.

Теорія літератури: Поняття напряму і стилю.

Володимир Сосюра

(2 год.)

“Так ніхто не кохав”, “Білі акації будуть цвісти”, “Любіть Україну”, “Коли потяг у даль загуркоче”, “Васильки”, “Я знаю силу слова”, “Мазепа” (оглядово).

Біографічні відомості (з використанням автобіографічного роману “Третя рота”). Початок творчості.

Інтимна лірика В. Сосюри – одна з центральних ідейно-тематичних ліній творчості поета (“Так ніхто не кохав”, “Коли потяг у даль загуркоче”, “Білі акації будуть цвісти”, “Марії” та інші).

Любов до України, до рідної мови, до свого народу у віршах “Як не любити Україну”, “О мово моя”, “Знав село”, “Я знаю силу слова”.

Багатостраждальний твір Володимира Сосюри “Любїть Україну”.

Історико-романтична поема “Мазепа”. Проблема історичної пам’яті народу, його національного відродження.

Риси стилю письменника.

Література українського “розстріляного відродження”

(2 год.)

Українські письменники – жертви ідеологічного терору 30-х років (М. Зеров, М. Драй-Хмара, Д. Загул, Григорій Косинка, Тодось Осьмачка, Є. Плужник та ін.).

Микола Зеров

(2 год.)

Збірка “Камена”, “Вірші”, “Київ з лівого берега”.
“Сон Святослава”, “Князь Ігор”.

Микола Зеров – поет, перекладач, критик, науковець, майстер сонету, фундатор школи українських “неокласиків”. “Камена” – збірка елітарної лірики, її висока мистецька цінність, зразковий поетичний стиль. Осмислення драматизму сучасності крізь призму античних сюжетів та сюжетів вітчизняної історії (“Логофагі”, “Обри”). Автобіографічні мотиви у сонеті “Суниці”. Давня українська історія у творчості М. Зерова (“Київ з лівого берега”, “Сон Святослава”, “Князь Ігор”).

Євген Плужник

(2 год.)

Збірки “Дні”, “Рання осінь”, поема “Галілей”, “Канів” (оглядово).

Євген Плужник. Стислі відомості про життя і творчий шлях поета. Вивчення естетичних можливостей української поезії, її художнє оновлення, наповненість ренесансним змістом.

Ідея цінності людського життя, гуманізм у поетичних збірках “Дні”, “Рання осінь”. Поема “Галілей” – твір про світлу мрію, спрямовану до щасливого майбуття і про жорстоку реальність.

Поема “Канів” – філософські роздуми про долю села, міста і загалом України в минулому і майбутньому. Передчуття нових випробувань.

Микола Хвильовий

(2 год.)

“Я – (Романтика)”, “Мати”

Життєва трагедія Миколи Хвильового – людини, письменника, політика. Перші поетичні збірки (“Молодість”).

Майстерність Миколи Хвильового – новеліста. Духовний конфлікт між старим і новим, протест проти ідеологічного фанатизму в новелах “Я – (Романтика)”, “Мати”.

Викривально-сатирична спрямованість проти негативних явищ тогочасної дійсності. Особливості художньої системи новелістики Миколи Хвильового.

Валер’ян Підмогильний

(2 год.)

“Собака”, “Проблема хліба”.

Стислий огляд життя і творчості В. Підмогильного – українського прозаїка і перекладача.

Особливість новелістики В. Підмогильного – посилена увага до психології героїв, їх внутрішнього світу (“Військовий літун”).

Вирішення складних морально-психологічних проблем сучасної йому доби (“Собака”, “Проблема хліба”).

Роман “Місто” – твір про моральну деградацію особистості через відсутність власних моральних орієнтирів.

Григорій Косинка

(2 год.)

“За земельку”, “На золотих богів”, “Політика”.

Григорій Косинка – один з представників “Розстріляного відродження” України.

Глибоке знання сільського життя, душі хлібороба, складних і суперечливих реалій повоєнного часу в новелах “За земельку”, “Політика”.

Зображення трагічних епізодів громадської війни (“На золотих богів”). Художні особливості творчості Григорія Косинки. Вплив його на сучасну українську новелістику.

Микола Куліш

(2 год.)

“Мина Мазайло”, “97” (оглядово).

Трагедія громадського і творчого життя “літописця розстріляного відродження України”, визначного драматурга, основоположника нової української пореволюційної драматургії.

Відображення трагічних подій голодомору в Україні у п’єсі. Тема, проблематика, образна система.

Філологічна комедія “Мина Мазайло” – гостра сатира на новітніх міщан, що втратили глибинні знання вікових традицій народу, його культури, мови, поваги до них. Актуальність комедії.

Повернення М. Куліша в українську літературу.

Юрій Яновський

(2 год.)

Роман “Вершники”, (новели “Подвійне коло”, “Шаланда в морі”, “Лист у вічність”).

Огляд життя і творчості письменника. Проблема духовного оновлення людини і суспільства в ранніх творах Ю. Яновського.

“Вершники”. Багатство змісту, досконалість художньої форми, жанрова своєрідність твору. Поєднання в ньому ознак народної думи, героїчної поеми, новелістичного роману, реалізму та романтизму. Автор у творі.

Новели періоду другої світової війни (зб. “Земля батьків”, “Київські оповідання”).

Стислий огляд драматичної творчості Ю. Яновського. Романтична драма “Дочка прокурора”.

Значення творчості Ю. Яновського.

Теорія літератури: Роман у новелах.

Остап Вишня

(2 год.)

“Моя автобіографія”, “Зенітка”, “Мисливські усмішки”, “Думи мої, думи...” (оглядово)

Нелегкий життєвий і творчий шлях чародія сміху.

Остап Вишня один із зачинателів гумористики нової якості в українській літературі. Створення жанру “усмішка”. “Моя автобіографія” гумористична розповідь письменника про свій життєвий шлях.

Широчінь тематично-проблемних зацікавлень Остапа Вишні, автора “сільських”, “кооперативних”, “кримських”, “закордонних”, літературних і театральних усмішок в 20–30-х роках.

Перебування Остапа Вишні в концтаборах та на засланні в роки сталінського режиму.

Повернення до літературної діяльності. Зображення мужності та нескореності народу в роки війни (“Зенітка”), його віра в перемогу над фашизмом.

“Мисливські усмішки”. Майстерне змалювання рідної природи та заклик до її збереження.

“Думи мої, думи”. Утвердження людяності, любові до народу, чесності у служінні йому в щоденнику письменника.

Значення творчості Остапа Вишні в розвитку української сатири. Традиції Остапа Вишні в українській сатирі та гуморі (творчість О. Ковіньки, С. Олійника, М. Годованця, О. Черногуза, И. Глазового, С. Дударя та ін.).

Теорія літератури: Відображення дійсності засобами комічного. Поняття про фейлетон, памфлет.

Андрій Малишко

(2 год.)

“Хмарина в небі голубім”, “Лист до гречки”, “Правда”, “Пісня про рушник”, “Важкі вітри не випили роси”, “Ти мене накличешся ночами”.

Огляд життя і творчості. Спільність долі поета і народу. Основні мотиви збірок довоєнного періоду. Ліричний монолог поета, роздуми про перебування Т. Шевченка на засланні, опис природи як тла для почуттів і настроїв ліричного героя у вірші “Хмарина в небі голубім”.

Творчість воєнних років. Мотиви захисту Батьківщини, трагічні картини поневоленої фашистськими нелюдьми України (цикл “Україно моя”).

Поетизація буденного, звичайного. Єдність поета й природи рідного краю. Спогади про страшні роки голоду та війни (“Лист до гречки”).

Поетичне вираження материнського заповіту – бути мудрим і мужнім у житті. Звернення до підростаючого покоління (“Правда”).

Інтимна лірика. Сила і мудрість ліричних почуттів (“Ти мене накличешся ночами”, “Я тебе вимріяв ніжну й жагучу”).

Пісенна творчість А. Малишка. “Пісня про рушник” – свідчення синівської любові до матері. Популярність інших пісень поета. Творча співдружність А. Малишко й композитора П. Майбороди.

Творчість останніх років. Філософські роздуми поета над сенсом життя (збірка “Дорога під явором”). Багатство художніх засобів, яскравість стилю А. Малишка.

Теорія літератури: Жанрові різновиди ліричної поезії.

Олександр Довженко

(4 год.)

*“Зачарована Десна”, “Україна в огні”,
“Щоденник” (оглядово).*

Життя і творчість самобутнього митця України: режисера, прозаїка, драматурга, публіциста та художника.

“Зачарована Десна”. Автобіографічний характер твору. Джерела становлення особистості письменника та його таланту. Філософське осмислення життя, національної долі й культури українського народу. Поетичне відображення духовного багатства трудівників. Краса людини та краса природи в творі.

“Україна в огні” – літопис героїчного подвигу, духовної, патріотичної краси в роки війни. Політичні звинувачення авторів. Ідеологічні пастки у творчій долі митця.

“Щоденник” – документ доби, пошуки істини, болісні роздуми автора над трагедією українського народу, його історичним минулим. Світове значення творчості О. Довженка.

Теорія літератури: Поняття про кінодраматургію та її жанри (кіноповість, кіноепоса, кінопоема).

Олесь Гончар

(4 год.)

“Собор”, “Людина і зброя” (оглядово).

Життєвий і творчий шлях письменника.

Нелюдське обличчя війни в романі “Людина і зброя”.

“Собор”. Образ собору як символ духовної краси людини й особистої причетності до історичного буття народу й людства. Глибока стурбованість автора, викликана порушенням принципів демократії в суспільстві, руйнування моральних цінностей. Захист красивого й корисного, збереження кращих надбань національної історії. Осуд духовного браконьєрства, кар’єризму, безпринципності. Філософська напруженість роману. Шлях твору до читача.

Новелістика письменника. Публіцистика та літературно-критичні праці прозаїка. Місце і значення творчості Олесь Гончара в сучасній українській літературі.

Теорія літератури: Епос, його основні жанри. Роман та його різновиди.

Михайло Стельмах

(2 год.)

Огляд життя і творчості.

Біографічні відомості. Поетична творчість. Свіжість і безпосередність світосприйняття (“Поміж деревами дівча іде”). Баладний характер легенди “Мак цвіте”. Тема народу і величі його духу в романі “Правда і кривда”. Носії правди в романі (Марко Безсмертний, Григорій Задніпровський, дід Євмен, Борисенко та інші). Осуд носіїв кривди (Безбородько, Поцілуйко). М. Стельмах – творець самобутньої ліро-епічної прози.

Майстерність Стельмаха – драматурга.

Іван Кочерга

(2 год.)

“Свіччине весілля”, “Ярослав Мудрий”.

Огляд життя і творчості. Схильність драматурга до філософського осмислення подій і явищ минулого й сучасного, до легендарних сюжетів і умовно-реалістичних форм.

“Свіччине весілля”. Історична основа твору. Роль творчого доміслу. Композиція. Роль образів світла і свічки у розвитку подій. Іван Свіч-

ка – втілення кращих рис трудового народу. Поетичний символ України – Меланка. Створення історичного колориту. Художня довершеність драматичної поеми.

“Ярослав Мудрий” – художнє втілення незламності народного духу, любові й відданості своїй Вітчизні. Сучасний пафос твору.

Самобутність драматургії І. Кочерги, місце та значення її розвитку.

Літературний процес 60–90 рр. ХХ століття.

Загальний огляд

(2 год.)

Ідейно-проблемні пошуки української літератури цього періоду, звернення до наболілих питань реальної дійсності, жанрово-стильова різноманітність.

Пожвавлення творчого життя. Виступ “шістдесятників” у поезії і прозі, суперечки навколо них у критиці. Творчий діалог майстрів пера з молодією літературною генерацією.

Художні здобутки Олеся Гончара, М. Стельмаха, А. Малишка, Л. Первомайського, В. Мисика, І. Сенченка, Ірини Вільде, А. Дімарова та ін.

Ознаки нового у поезії (І. Драч, Л. Костенко, В. Симоненко, Б. Олійник, та ін.), у прозі (Р. Іваничук, Ф. Федорів, Вал. Шевчук, Є. Гуцало, Григій Тютюнник та інші). Розширення обріїв драматургії (О. Левада, О. Коломієць).

Негативний вплив періоду соціального застою на художній процес у 70-ті роки. Розправа над кращими творами (“Собор” Олеся Гончара, “Мальви” Р. Іваничука, “Полтава” Р. Андріяшика та інші). Репресії 70-х рр. (І. Дзюба, І. Світличний, Є. Сверстюк, В. Стус, І. Калинець).

Вихід української літератури 20-рр. на нові ідейно-естетичні обрії. Здобуття Україною незалежності.

Перший незалежний з’їзд письменників України. Соціально-психологічний аналіз сучасності в поезії (М. Вінграновський, Забаштанський, Г. Чубач, Т. Коломієць, М. Луків, Р. Лубківський, П. Мовчан та ін.) (Є. Гуцало, В. Дрозд, В. Яворівський, Ю. Щербак, Вал. Шевчук та інші): основні тенденції розвитку драматургії (Л. Хоролець, Я. Стельмах, О. Левада та інші).

Дмитро Павличко

(2 год.)

“Коли помер кривавий Торквемада”, “Молитва”, “О рідне слово, хто без тебе я?”, “Вставай з колін”, “Ти зрікся мови рідної...”, “Коли ми йшли удвох з тобою”, “Я стужився, мила, за тобою”, “Два кольори”.

Д. Павличко – поет, публіцист, перекладач, громадський діяч.

Публіцистична пристрасність лірики Д. Павличка (“Коли помер кривавий Торквемада”). Художнє відтворення нищівного режиму тоталітаризму. Алегоричний зміст поезії.

Поетичне вираження глибокої любові до рідної мови (“О рідне слово, хто без тебе я?...”, “Ти зрікся мови рідної”).

Заклик до національно-культурного відродження народу, його історії, національної гідності в поезіях (“Молитва”, “Вставай з колін”), циклі “Вірші з Монголії”.

Повага до трудівників-хліборобів та їхньої праці, поєднання болю й ніжності в поезії “Коли ми йшли удвох з тобою”.

Морально-етична краса людини в інтимній ліриці Д. Павличка (“Я стужився, мила за тобою”). Пісенна творчість (“Два кольори” та інші). Значення творчості Д. Павличка в розвитку української лірики.

Теорія літератури: Сонет.

Ліна Костенко

(4 год.)

“Пастораль ХХ століття”, “Життя іде і все без коректур”, “Світлий сонет”, “Не треба думати мізерно”, “Вже почалось, мабуть, майбутнє”, “Розкажу тобі думку таємну”; роман у віршах “Маруся Чурай” (оглядово).

Складний творчий шлях поетеси. Яскравий світ художнього слова Л. Костенко, громадська одухотвореність її поезій, висока художня культура. Мотиви поезії: спогади про лихоліття минулої війни з фашизмом і її відлуння у нашому сьогодні (“Пастораль ХХ століття”, “Тут обелісків ціла рота”). Роздуми поетеси над швидкоплинністю часу, неперехідністю справжніх духовних цінностей “Життя іде і все без коректур”, “Вже почалось, мабуть, майбутнє”, “Не треба думати мізерно”. Вічна тема кохання, благородних людських почуттів (“Світлий сонет”, “Розкажу тобі думку таємну”).

Роман у віршах “Маруся Чурай”. Історична основа твору, сюжет. Проблема митця і народу. Філософське осмислення історичного минулого українського народу. Майстерність автора у змалюванні характерів. Думки про безсмертя народу та його пісні. Турботи про духовну повноцінність сучасника. Філософічність роману.

Популярність творчості Ліни Костенко в нашій країні.

Теорія літератури: Роман у віршах.

Василь Симоненко

(2 год.)

“Лебеді материнства”, “Дід умер”, “Земле рідна! Мозок мій світліє”, “Задивляюсь у твої зіниці”, “Злодій”, “Де зараз ви, кати мого народу?”, “Кривда”, “Вона прийшла”, “Є в коханні і будні, і свята”, “Ти знаєш, що ти – людина”.

Біографічні відомості.

Збірки “Тиша і грім”, “Земне тяжіння”. Взаємопроникнення громадської та інтимної лірики. Історизм поетичного мислення В. Симоненка (“Жорна”); пристрасність розв’язання етичних проблем (“Дід умер”, “Ти знаєш, що ти – людина”, “Кривда”).

Висока національність самосвідомість, розуміння синівського обов’язку перед рідною землею (“Лебеді материнства”, “Земле рідна! Мозок мій світліє”, “Задивляюсь у твої зіниці”).

Ідея людської гідності й протесту диктату сили, авторитарності (“Де зараз ви, кати мого народу?”, “Злодій”).

Поетичне розкриття складності й суперечливості інтимних почуттів людини (“Є в коханні і будні, і свята”, “Вона прийшла”).

Сатира В. Симоненка.

Симоненко-прозаїк (збірка “Вино з троянд”).

Місце і значення творчості В. Симоненка в українській літературі.

Григор Тютюнник

(2 год.)

Новели

Огляд життя і творчості. Конкретно-реалістичне, суворо-правдиве зображення життя, глибинне виявлення рис українського національного характеру в творчості письменника. Сповідь про перше кохання

(“Зав’язь”), розкриття гострих морально-етичних проблем (“Деревій”, “Смерть кавалера”, “Син приїхав”, “Оддавали Катрю” та інші).

Яскрава індивідуальність творчого стилю письменника-новеліста.

Теорія літератури: Поглиблене поняття про новелу.

Василь Стус

(2 год.)

“Як добре те, що смерті не боюсь я ...”, “За літописом Самовидця”, “На колимському морозі калина...”, “Не одлюби свою тривогу ранню”, “Ярій душе, ярій, а не ридай”.

Трагічна доля поета, борця за незалежну Україну. Нескорена, мужня муза поета в драматичному контексті духовного життя 70-х початку 80-х років ХХ століття. Мотиви поезії: громадська поезія поета (“Як добре те, що смерті не боюсь я”, “На колимському морозі калина...”, “Сховатися од долі не судилось”, “Ярій, душе, ярій, а не ридай”).

Любов до України, туга за нею (“Наснилося, з розлуки наверхлося”, “За літописом Самовидця” та інші), образ митця, відірваного від рідного краю (“Останній лист Довженка”), відданість життю у творчому горінні (“Не одлюби свою тривогу ранню”).

Популярність поезії Василя Стуса.

Іван Драч

(2 год.)

“Балада про соняшник”, “Крила”, “Етюд про хліб”, “Смерть Шевченка”, “Чорнобильська мадонна” (оглядово).

Біографічні відомості про поета-громадянина. Самобутність, індивідуальна неповторність таланту І. Драча, постійні творчі пошуки. Основні теми творчості: людина і природа, суспільство, космос, сфери інтелекту й еволюції, моралі та етики. Поєднання реального і фантастичного, “олгоднення” предметів природи, відображення її краси у “Баладі про соняшник”. Символічність вірша, особливості мови. Природа високої духовності життя і безсмертя (“Смерть Шевченка”).

Поетизація буденного процесу випікання хліба в селянській печі, персоніфікований образ свіжого короваю в “Етюді про хліб”. Роздуми І. Драча над призначенням поета і поезії та одвічною дилемою творчої свободи і необхідності (“Крила”, “Балада творчості”).

“Чорнобильська мадонна”. Сповненість поеми пекучим болем, гіркими роздумами, турботою про майбутнє людства, збереження природи. Гнівний осуд непродуманих дій, нецтва, кар’єризму, втрати гуманістичних критеріїв у поемі. Складність образів поеми, своєрідність композиції.

Поетична драматургія І. Драча. Особливості творчого почерку поета.

Теорія літератури: Взаємопроникнення родів і жанрів у сучасній літературі.

Борис Олійник

(2 год.)

“В оборону хліба”, “Пісня про матір”, “Мамо, вечір догоря...”, “Крило”.

Біографічні відомості.

Народні уявлення про життєві цінності, добро і справедливість, засудження невдячності, легковажності та егоїстичних начал у вірші “В оборону хліба”.

Тема жінки-матері як символу всього доброго і чесного на землі в творчості Б. Олійника (“Пісня про матір”, “Мамо, вечір догоря...”).

Художнє відтворення почуттів і переживань людини, яка творить добро, засудження жорстокості, злочинства, боягузтва, кровний зв’язок людини з природою у творі “Крило”.

Інтимна лірика Б. Олійника.

Місце і значення творчості поета в сучасній літературі.

Павло Загребельний

(4 год.)

“Диво”, “Роксолана”(оглядово).

Біографічні відомості. Активність і різноманітність ідей, художніх пошуків письменника.

Оновлення українського історичного роману. Тема незнищенності історичної пам’яті народу в романі “Диво”, органічне поєднання різних часових та соціальних шарів.

Історико-психологічний роман “Роксолана” (тема, сюжет, історичний фон, образ головної героїні).

Роман Іваничук

(2 год.)

“Мальви”, “Орда”(оглядово).

Життєвий і творчий шлях письменника.

Романи “Мальви” й “Орда” – трагічні сторінки з багатостраждальної історії українського народу, піднесення любові до України, до рідної землі.

Контрольна робота

(2 год.)

Література рідного краю

(4 год.)

Література української діаспори

(6 год.)

“Празька школа” українських письменників, стисла характеристика творчості її учасників.

Життєвий і творчий шлях Олени Теліги, Олега Ольжича, Євгена Маланюка. Основні прикмети творчої манери поетів.

Теорія літератури: Поглиблене поняття про відповідність форми змістові. Жанрове розмаїття лірики.

Василь Барка

Біографічні відомості. Роман “Жовтий князь” – один з найпомітніших творів української прози ХХ століття. Художнє відтворення голодомору 33-го року як найстрашнішої трагедії українського народу. Члени родини Катранників – носії загальнолюдських ідеалів, в трагічній долі яких уособлений трагізм українського народу.

Улас Самчук

Життєвий і творчий шлях письменника. Роздуми про насильницьку колективізацію, голодомор 33-го року, страждання українських трудивників села в романі “Марія”. Трагедія однієї селянської родини як частка трагедії всієї української нації.

Теорія літератури: Поглиблення поняття про роман-хроніку.

Іван Багряний

Життєвий і творчий шлях письменника. Огляд поетичної спадщини. Роман “Тигролови”. Символічні образи в творі. Жахливі картини БАМЛагу.

Духовна перевага Григорія Многогрішного над своїми мучителями.

Алегоричність назви роману.

Публіцистика Івана Багряного. Лист “Чому я не хочу вертатись до СРСР?”.

Теорія літератури: Поняття про пригодницький роман.

Наше письменство у світі

(2 год.)

Традиції, новаторство української літератури. Стильове і жанрове багатство. Огляд творів сучасної літератури. Місце і значення українського словесного мистецтва у світовому літературному процесі.

Для вивчення на пам'ять:

Народні пісні (на вибір).

М. Старицький. “Виклик”.

І. Я. Франко. “Мойсей”(уривок), “Чого являєшся мені у сні?”.

М. Коцюбинський. “Intermezzo” (уривок).

П. Грабовський. “До українців”.

Леся Українка. “Contra spem spero!”, “Лісова пісня” (уривок, на вибір).

Микола Вороний. “Євшан-зілля” (уривок).

Богдан Лепкий. “Журавлі”.

П. Тичина. “Пам'яті тридцяти”, “Гей, вдарте в струни, кобзарі”.

М. Рильський. “Яблука доспілі”, “Рідна мова”.

В. Сосюра. “Любіть Україну”, “Так ніхто не кохав”.

А. Малишко. “Пісня про рушник”.

Д. Павличко. “О рідне слово, хто без тебе я?”, “Два кольори”.

В. Симоненко. “Лебеді материнства”.

Л. Костенко. “Життя іде і все без коректур”, “Маруся Чурай” (уривок).

В. Стус. “Як добре те, що смерті не боюсь я...”.

Б. Олійник. “Пісня про матір”.

Вірші до тем “Українська діаспора”, “Література рідного краю”.

Література

Навчальні посібники

1. Дніпрова хвиля: Хрестоматія нововведених творів для шкільних програм. – К., 1993.
2. Духовні криниці: Українська література (70–90-ті роки XIX ст.)/ Хрестоматія для 10 класу середніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. – К., 1997.
3. Живиця: Хрестоматія української літератури XX ст. у 2-х кн. – К., 1998.
4. Історія української літератури XX століття: у 2-х томах – К., 1993.
5. *Кононенко П. П., Дубник М. І., Долоня І. О.* Українська література: Підручник для підготовки молодших спеціалістів. – К., 1993.
6. Нові імена в програмі з української літератури. – К., 1993.
7. *Солод Юлія.* Краса і сила українського слова: Хрестоматійні тексти XX ст. – К., 1998.
8. Українська література XX сторіччя; Навчальний посібник для вчителів та учнів 10–11 кл. середньої школи. – К., 1993.
9. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературні критики XX ст. у 3. кн. – К., 1994.
10. Хрестоматія з української літератури XX століття. Для учнів 11 класу середніх загальноосвітніх шкіл. – К., 2003.
11. *Хропко Петро.* Українська література. Підручник для 10 класу середніх шкіл, ліцеїв, гімназій, коледжів. – К., 1998.
12. *Мовчан Р. В.* та інші. Українська література 11 клас: Підручник для сер. загальноосвіт. школи (Р. В. Мовчан, Ю. І. Ковалів, В. Ф. Погребенник, В. Є. Панченко; за загред. Р. В. Мовчан. – К. Ірпень, 2001, – 492 с.
13. Українська література: Хрестоматія для 10 класу (Упоряд. Харахоріна – Донецьк: БАО 2004, – 944 с.
14. Українська література: Хрестоматія 11 клас: Для сер. Навч. Закл. – К., Ірпень, 2001 – 567 с.
15. Українська література: Хрестоматія для 10 кл. середніх загальноосвіт. закл. (Упоряд. П. Хропко, В. Погребенник). – К.: “Ковиєч”, 2003.

16. Українська література: Хрестоматія нововведених творів з програмок 2002 р. У трьох частинах. Частина третя, (9-11 кл.), упорядж. Р. Мовчан. - К.: "Тонеза", 2003.

*Список рекомендованої літератури
для позакласного читання (на вибір)*

- Михайло Старицький. "Молодість Мазепи", "Талан".*
Іван Нечуй-Левицький. "Гетьман Іван Виговський".
Юрій Мушкетик. "Гетьманський скарб".
Євген Гуцало. "Княжа гора", "Мертва зона".
Улас Самчук. "Волинь".
Микола Бажан. "Політ крізь бурю" (збірка).
Гнат Хоткевич. "Катрине весілля".
Іван Багряний. "Людина біжить над прірвою", "Огненне коло".
Олесь Гончар. "Твоя зоря".
Богдан Лепкий. "Мазепа".
Михайло Стельмах. "Мак цвіте", "Поміж березами дівча іде", "Правда і кривда".
Іван Чендей. "Іван".
Роман Федорів. "Єрусалим на горах".
Павло Загребельний. "Євпраксія".
Іван Білик. "Меч Арея".
Роман Андріяшик. "Люди зі страху", "Сторонець".
Володимир Дрозд. "Катастрофа".
Валерій Шевчук. "Дім на горі".
Валерій Марченко. "Лясти до матері з неволі".
Калина Ватаманюк. "Від лица Твого, Господи, судьба моя йде...", "Між хрестами і зорями".